

Lausunto

25.3.2026

VN/33301/2025
VN/33301/2025-VM-22

Työ- ja elinkeinoministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto hallituksen esitysluonnoksesta työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi. Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että 25 vuotta täyttäneellä työnhakijalla olisi mahdollisuus opiskella rajoituksetta avoimia korkeakouluopintoja työttömyysetuutta menettämättä. Samalla poistettaisiin mahdollisuus opiskella avoimia korkeakouluopintoja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuina työttömyysetuudella tuettuina omaehtoisina opintoina. Esityksen tavoitteena on helpottaa työttömien työnhakijoiden mahdollisuuksia opiskella avoimia yliopisto-opintoja ja avoimia ammattikorkeakouluopintoja sekä vähentää työttömyysetuuden saamisen edellytysten selvittämiseen liittyvää hallinnollista taakkaa.

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Valtiovarainministeriö huomauttaa, että työttömyysturva on perustuslain 19 § 2 mukainen etuus, jonka tarkoituksena on turvata perustoimeentulon turvaa työttömyyden ajalta. Opiskelu ei ole sosiaalinen riskitilanne ja opintojen rahoittaminen työttömyysturvalla on tässä suhteessa ristiriidassa syyperustaiseen sosiaaliturvaan liittyvien riskikategorioiden kanssa. Toisaalta on katsottu, että jopa päätoiminenkin opiskelu voi olla perusteltua työttömyysturvalla, silloin kun sen on katsottu harkinnan kautta olevan tarkoituksenmukaisin keino edistää työnhakijan työllistymistä. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei opiskelu työttömyysturvan turvin poista työnhakuvelvoitetta.

Sivutoiminen opiskelu avoimessa korkeakoulussa on aikaisemmin ollut mahdollista työttömyysturvan turvin ja vuoden 2023 alusta saakka opintoja on voinut suorittaa rajattomasti enintään kolmen kauden jaksoissa. Myös päätoimista opiskelua on voitu tukea silloin, kun se on täyttänyt työttömyysturvalla tuetun omaehtoisen opiskelun edellytykset tai työttömyysturvalain mukaiset enintään kuusi kuukautta kestävästä lyhytkestoisen opiskelun kriteerit.

Koska avoimessa korkeakoulussa opiskelua työttömyysturvalla on monin tavoin mahdollistettu, on epävarmaa missä määrin lakimuutokset lisäisivät avoimessa korkeakoulussa opiskelua työttömyysturvalla. Jos merkittävää käyttäytymismuutosta ei tapahdu, niin silloin vaikutukset työllisyyteen ja opintojen ajalta korvattaviin tulonsiirtoihin ovat vähäiset.

Julkiselle taloudelle syntyisi kustannuksia, mikäli työttömyysturvalla opiskelu korvaisi opintorahalla opiskelua tai opiskelu itsessään pitkästä työttömyysaika. Potentiaalinen riski vähäistä suurempien

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

vaikutusten syntymiselle kuitenkin on, mikäli nykyisin melko monimutkaista useasta poikkeuksesta koostuvan sääntökehikon sallivuutta ei ole yleisesti ymmärretty. Lainsäädännön selkeytyminen ja siitä viestiminen voivat tässä tapauksessa tuottaa käyttäytymisvaikutuksia. Valtiovarainministeriö pitää hyvänä sitä, että tällaisen riskiskenaarion olemassaolo on tunnistettu esitysluonnoksessa.

Esitysluonnoksessa korostuu, että lakimuutoksen vaikutusten arviointi on erittäin vaikeaa, koska tutkimustietoa vastaavista muutoksista ei juurikaan ole saatavilla. Valtiovarainministeriö pitäisi perusteltuna, että vastaavissa tilanteissa selvitettäisiin vaikutuksia ensin satunnaistettua asetelmaa hyödyntävällä kokeilulla, jolloin saataisiin luotettavaa tutkimustietoa muutosten vaikutuksista ja pystyttäisiin paremmin arvioimaan ovatko muutokset niihin liittyvät hyödyt ja kustannukset huomioiden sellaisia, että niitä kannattaa tehdä.

Esitysluonnoksessa esitettyjen muutosten myötä työnhakijan ei tarvitsisi enää ilmoittaa työvoimaviranomaiselle avoimessa korkeakoulussa suoritettavista opinnoista. Kuntien työvoimaviranomaisten kannalta tämä tarkoittaisi sitä, ettei työvoimaviranomaisten tarvitsisi enää selvittää avointen korkeakouluopintojen vaikutusta työttömyysetuuden saamiseen.

Esitysluonnoksessa on arvioitu, että muutos vähentäisi työnhakijoiden opinnoista tekemien ilmoitusten määrää nykyiseen verrattuna arviolta noin 7 000 ilmoituksella. Tämän on arvioitu vähentävän työvoimaviranomaisten työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvää työmäärää vuositasolla yhteensä noin 1,2 henkilötyövuodella koko maan tasolla. Arvioon on esityksen mukaan sisällytetty asiaan liittyvien tietojen tarkistaminen, työnhakijan antamaan selvitykseen tutustuminen, mahdollisen lisäselvityspyynnön tekeminen ja sen myöhempi käsitteleminen sekä asian ratkaiseminen ja työvoimapolitiittisen lausunnon perustelujen kirjoittaminen. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esityksestä jää epäselväksi, onko työmäärän vähenemisessä otettu huomioon työ, joka liittyy työnhakijan omaehtoisten opintojen tukemiseen työttömyysetuudella (tukemisesta päättäminen ja seuranta).

Esitysluonnoksen toisena tavoitteena on vähentää työttömyysetuuden saamisen edellytysten selvittämiseen liittyvää hallinnollista taakkaa. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan hallinnollisen taakan keventämistä voidaan pitää kannatettavana, mutta esitysluonnoksen vaikutukset vaikuttavat vähäisiltä tavoitteeseen nähden.

Kunnat saavat rahoitusta työvoimaviranomaisten lakisääteisiin tehtäviin kunnan peruspalvelujen valtionosuuden kautta. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 22 §:n 1 momentin mukaan valtionosuustehtävien laajuuden tai laadun muutos otetaan huomioon, jos se aiheutuu asianomaisesta valtionosuustehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Tehtävämuutosten huomioon ottaminen valtionosuusrahoituksessa käsittää sekä tehtävän laajenemisen että vähenemisen. Esityksessä tulisi arvioida esitettyjen muutosten vaikutus kuntien kustannuksiin sekä niiden huomioon ottaminen peruspalvelujen valtionosuudessa. Mikäli kustannuksia ei esitetä otettavaksi huomioon valtionosuudessa, tulisi tämä perustella.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö Mika Niemelä

Jakelu TEM Työ- ja elinkeinoministeriö
TEM TTM TYMA Työpolitiikka, Timo Meling

Tiedoksi VM BO Rakenneyksikkö, Simo Mentula
VM BO Finanssipolitiikan yksikkö, Armi Liinamaa
VM KAO Hallinto ja talous, Kirsi Hyttinen

VN/33301/2025-VM-22

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: